

LAKIALOITE 17/2005 vp

Laki käräjäoikeuslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Raahessa syntyi alkuvuodesta erikoinen tilanne, kun käräjäoikeuden laamanni kyseenalaisti kaupungin nimeämän nuoren lautamiehen kelpoisuuden tehtävänsä. Laamannin mielestä Oulussa opiskeleva, mutta Raahessa kirjoilla oleva henkilö ei voi toimia lautamiehenä Raahessa. Perusteluna näkemykselleen laamanni vetosi käräjäoikeuslakiin, jonka mukaan lautamiehen pitää olla käräjäoikeuden tuomiopiirissä asuva henkilö. Laista ei käy ilmi, miten asuminen tässä yhteydessä määritellään.

Jos asuinkunnan määritelmää alettaisiin tulkita Raahen käräjäoikeuden laamannin tapaan, asetettaisiin muualla kuin kotikunnassaan töiden, opintojen tai muiden syiden vuoksi tilapäisesti asuvat sekä ne, joilla on asunto myös toisella paikkakunnalla, erikoiseen ja hankalaan asemaan. Tällaisissa tapauksissa kansalaisten perusoikeudet vaarantuisivat.

Käräjäoikeuslaissa mainittu asuinpaikan vaatimus on epäselvä, koska sanan tulkinnasta on syntynyt erimielisyyksiä. Esimerkiksi Oulun käräjäoikeudessa lakia tulkitaan siten, että lautamiehen kelpoisuuden edellytys on nimenomaan

kotipaikka, koska asuinpaikkaa ei voida määritellä yksiselitteisesti.

Muualla lainsäädännössä kotikunta määritellään ensisijaiseksi asuinkunnaksi. Kotikuntalain 3 §:n mukaan henkilön kotikunta ei muutu, jos hänen asumisensa toisessa kunnassa johtuu pääasiassa esimerkiksi enintään yhden vuoden kestävästä työtehtävästä, opiskelusta, sairaudesta tai muusta näihin rinnastettavasta syystä. Kotikunta on kunta, jossa henkilöllä on äänioikeus ja oikeus asettua ehdolle ja jonne hän maksaa veronsa. Tämän valossa on luontevaa, että lautamiesten kelpoisuusehtoja selkeytetään siten, että heidän kotikuntansa — tulkinnanvaraisen asuinkunnan sijaan — edellytetään sijaitsevan käräjäoikeuden tuomiopiirin alueella.

Jälkikäteen valitusteitse tapahtuva arviointi, onko lautamies tilapäisen asuinpaikan muutoksen vuoksi menettänyt kelpoisuutensa toimia tehtävässään, ei ole tarkoituksenmukaista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

käräjäoikeuslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun käräjäoikeuslain (581/1993) 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 459/1999, seuraavasti:

6 §

Käräjäoikeuden lautamiehet

Lautamiehen kotikunnan tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiirin alueella. Lautamiehen tulee olla Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole ra-

joitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2006.

Helsingissä 2 päivänä maaliskuuta 2005

Petri Neittaanmäki /kesk
Lasse Hautala /kesk
Lauri Oinonen /kesk

Toimi Kankaanniemi /kd
Esko Ahonen /kesk